Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII. Ч. 15. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 23-го СІЧНЯ (JANUARY) 1954. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 15. VOL. LXII.

АЙЗЕНГАВЕР ЗАПРОПОНУВАВ БЮДЖЕТ В 65.5 БІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ

ЦЕЙ БЮДЖЕТ НИЖЧИЙ НА 5 БІЛЬЙОНІВ, АЛЕ ПЕРЕДБАЧЕНИЙ ТРИБІЛЬЙОНОВИЙ ДЕФІЦИТ; 68% БЮДЖЕТУ ЙДЕ НА ОБОРОНУ КРАЇНИ; ЗМЕНШУЄ СТАН АРМІЇ І ФЛЬОТИ, АЛЕ ЗБІЛЬШУЄ ЛЕТУНСТВО

Вашингтон. — Президент Айзенгавер запропонував палатам Конгресу проєкт бюджету на фінасовий рік, що починається 1-го липня 1954 року. Ціллю першого республіканського бюджету є знайти шлях до подвійної мети: — збалянсування бюджету і зменшення податків. Цей бюджет ще не осягає своєї цілі, але наближується до неї. Висота бюджету, запропонованого Айзенгавером, становить 65,570,000,000 долярів. Прибутки з податків передбачені на 62,642,000,000 долярів, а дефіцит мав би становити 2,928,000,000 дол. Цей бюджет на 5,300,000,000 долярів нижчий від бюджету біжучого року, а на 12,300,000,000 долярів нижчий від бюджету, що його пропонував був уряд президента Трумана. Майбутній дефіцит має становити — 2,928,000,000 долярів, але це буде тільки тоді, коли Конґрес погодиться продовжити податки від корпорацій і від продажу деяких товарів, які мають бути автоматично скасовані, згідно з попередніми законами, 1 квітня 1954 року. Дефіцит на 1955 рік менший на 345,000,000 долярів від недобору з цього біжучого року. Найбільше видатків — аж 68 відсотків із нового бюджету — призначено на оборону країни. На цю справу мають видати 44,900,000,000 долярів, хоч і ці видатки зредуковано на 3,800,000,000 долярів в порівнянні з 1954 роком. Мають бути зменшені видатки на Армію і Фльоту, але зате видатки на летунські сили найбільші в післявоєнних роках. Президент пропонує до 1957 року збільшити число літаків із теперішнього стану 32,000 до 40,000, в тому одна третина турболітаків. — Число вояків в уніформі мають зменшити на 40,000 з тим, щоб в половині 1955 року всіх вояків було трохи більше як 3,000,000. Число дивізій зменшать з 20 до 17, що становитиме 17 відсотків стану. Зате мають збільшити летунські сили, головно кількість оборонних літаків, щоб в половині 1955 року було замість дотеперішніх 114 батальйонів — 130. В половині 1957 року мало б бути 137 летунських „крил". Фльота зменшить свій стан на 53 кораблі. Президент заявив, що хоч видатки на оборону будуть менші, але бойова сила американської оборони збільшиться, головно завдяки новій атомовій зброї та летунству. Видатки на військову і цивільну допомогу закордонові не будуть зменшені згідно з проєктом Айзенгавера. Секретар скарбу Гомфрі заявив, що покищо не вдалося збалянсувати бюджету, — але уряд стоїть на шляху до цього, бо дефіцит зменшується, а також зменщено деякі податки. Директор Бюджетового Бюра Дадж заявив на пресовій конференції, що в проєктуванні нового бюджету не грало ролі деяке обниження продукції та збільшення безробіття. Гомфрі і Дадж не вірять у те, щоб ЗДА загрожувало більше обниження продукції в цьому фінансовому році. Назагал члени Конґресу прихильно прийняли проєкт Айзенгаверового бюджету, хоч демократи не вірять, що зменшений бюджет зможе запевнити оборону ЗДА.

СПУЩЕНО НА ВОДУ ПЕРШИЙ В СВІТІ АТОМОВИЙ ЧОВЕН

Дня 21-го січня 1954 р. спущено на воду в Кротон, Конн., перший в історії атомовий підводний човен. На фото зліва: п-ні Мемі Айзенгавер, дружина президента З'єдинених Держав, довершує традиційне „хрищення" човна, розбиваючи об нього пляшку шампану. За п-нею Айзенгавер стоїть командор Едвард Біч, військово-морський адьютант президента. На фото з права: перший атомовий човен, „Навтілюс", що має 300 стіп довжини та будова якого коштувала 55,000,000 долярів, маєстатично зсувається з варстату в воду.

НОВИЙ КОНФЛІКТ НАЗРІВАЄ В МАРОККО

АРАБИ ДОМАГАЮТЬСЯ ЕСПАНСЬКОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ ДЛЯ УСУНЕННЯ ПРОТЕГОВАНОГО ФРАНЦІЄЮ СУЛТАНА

Тетуан. — Затяжна криза у французькій частині Марокко й історичне суперництво між Францією і Еспанією щодо впливів в арабському світі знайшли новий несподіваний вияв у конфлікті довкола особи султана Марокко, який — за міжнародними умовами (особливо в 1912 р.), має теоретично владу над цілою територією Марокко, поділеного на три зони: французьку, еспанську і невтральну (Танжер). У столиці еспанської частини Марокко, Тетуані, відбулася велика маніфестація марокканців з участю коло 30,000 осіб і 1,500 керівників різних арабських племен та релігійних груп, після чого вручено петицію еспанському губернаторові, генералові Валіно, підписану 430 чільними марокканськими діячами. У цій петиції марокканці гостро висловлюються проти режиму у французькій, територіяльно далеко більшій частині Марокко, і заявляють, що вони не визнають влади султана Сіді Могаммеда Бен Муляй Арафи, що його французи поставили на місце султана Могаммеда Бен Юссефа, якого самі ж скинули були в минулому році і заслали на Корсику. Еспансько - марокканські араби визнають тільки зверхність султанського заступника в еспанській частині Марокко, каліфа Гасана, і домагаються від еспанського уряду, який високо оцінює його прихильну до автохтонів політику, щоб еспанська частина Марокко була цілковито відділена від французької, як довго французи ведуть ворожу до марокканців політику. В своїй промові еспанський губернатор не зайняв виразного становища до вимоги марокканців, але ствердив, що французи, скидаючи в минулому році давнього султана, який рішучіше боронив марокканські інтереси, не запитували нічого еспанців і зміну на становищі султана перевели самовільно. Осуджуючи політику Франції у французькій частині Марокко, еспанський губернатор все таки пригадав історичну спільність між обома частинами Марокко і тісну співпрацю між Еспанією та Францією у двох минулих кризах — у 1936 році, коли комунізм погрожував знищенням Еспанії, і за останньої світової війни. Петиція еспанських марокканців відійшла на вирішення до Мадриду. Тим часом французький генеральний резидент у Марокко запевнив султана Арафу, що Франція піддержуватиме його авторитет і його законні права, що торкаються всієї території Марокко. У Франції панує огірчення на Еспанію, що ніби еспанський уряд пляново нацьковує марокканців проти Франції.

Пані Айзенгавер „охрестила" перший атомовий підводний човен

Ґротон, Конн. — Пані Айзенгавер стародавнім звичаєм „охрестила" перший атомовий підводний човен в ЗДА і в цілому світі, розбивши пляшку америк. шампана об щоглу корабля. Цій церемонії приглядалася 15-тисячна юрба, яка вигуками захвату привітала рух підводного човна, що вирушив до річки Темзи. Будова цього човна коштувала 55,000,000 долярів. На церемонії був присутній контрадмірал Едвард Б. Гарт, шеф капелянів Фльоти ЗДА. Шеф морських операцій адм. Роберт Б. Карні сказав у своїй промові: „Навтілюс" — це символ рішення ЗДА воювати, коли війна буде конечністю. Але цей революційний осяг може також символізувати бажання нашої країни використовувати для добра науку в ділянці її фантастичних змін." „Навтілюс" може впродовж 29 днів обплисти земну кулю, не випливаючи на поверхню. Сучасні підводні човни при швидкій їзді можуть затримуватися під водою тільки одну годину.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДОЛЛЕС ВІДЛЕТІВ ДО БЕРЛІНУ

Вашингтон. — Державний секретар Дж. Ф. Доллес відлетів у четвер пополудні до Берліну літаком президента Айзенгавера „Колюмбіна". У товаристві своєї дружини, шести фахівців - дорадників, секретаря і старшини з відділу безпеки. Вони прибудуть на берлінське летовище Темпельгоф у п'ятницю, а в суботу й неділю Доллес, англійський міністер закордонних справ Іден і французький міністер закордонних справ Бідо будуть нараджуватись над устійненням спільної тактики та спільного становища і в усіх справах, що можуть виринути під час конференції з Молотовим. Перед відлетом із Вашингтону Доллес заявив, що його місія переговорювати після 5 років перерви з представником Совєтського Союзу є „трудна, але надійна". „Предметом конференції, сказав Доллес, буде доля Европи. Чи Німеччина і насправді ціла Европа об'єднані в мирі? Або чи буде закріплений поділ, який зробить Европу знову придатним ґрунтом для назрівання війни? Берлінська конференція не дасть остаточної відповіді на ці питання. Але вона дасть змогу дійти до висновку, яка може бути остаточна відповідь". Доллес підкреслив державницьку мудрість теперішніх керманичів закордонної політики Німеччини та Франції і запевнив, що ЗДА й Англія піддержуватимуть їх заходи для історичного замирення і співпраці. Доллеса прощали на летовищі, між іншими, амбасадори Франції й Англії. — З Лондону наспіла вістка, що англійські урядові кола рішили відкинути можливі суґестії Молотова про конференцію „п'ятки" разом з комуністичним Китаєм, поки на Далекому Сході, зокрема в Кореї не настане повний мир. Про те, що Молотов старатиметься знову втягнути Захід в розмови з комуністичним Китаєм і форсувати комуністичний Китай до Об'єднаних Націй, вказує факт, що до Східнього Берліну прибула вже неофіційна делеґація комуністичних китайців, щоб бути „під рукою" Молотова „на всякий випадок".

Комісія відкинула проєкт збільшити звільнювану від оподаткування суму

Вашингтон. — Конґресова Комісія Способів і Метод відкинула проєкт демократичного конґресмена Гейла Боґґса про збільшення звільнюваної від оподаткування суми з дотеперішніх 600 долярів на особу — до 700 долярів. Проєкт відкинено більшістю десятьох до п'ятьох голосів. Коли б були прийняли цей проєкт, то коло 7,000,000 податковців взагалі не платили б податку, а державна скарбниця втратила б річно від двох до трьох більйонів долярів. Голова цієї комісії конґресмен Деніл Рід заявив, що комісія вирішила наперед розглянути всі інші зміни в податковому законі, і тоді застановлятися над справою звільнюваної від оподаткування суми.

Прийнято закон про летунську Академію

Вашингтон. — Палата Репрезентантів більшістю 328 до 36 голосів прийняла закон про будову військової академії летунських сил. Місце для цієї академії вибере секретар летунства Гарольд Е. Талботт. Це перша важніша ухвала в Палаті Репрезентантів під час цієї сесії. Одночасно дозволено видати на будову цієї академії 26 мільйонів долярів. Кошти будови мають становити від 125,000,000 до 175,000,000 долярів. Цей закон переслано до Сенату, де має вирішитися його доля.

Бракує залоги для атомових бомбовиків

Вашингтон. — Демократичний сенатор із Джорджії Ричард Б. Рассел, який є членом Сенатської Комісії Збройних Сил, заявив, що американське летунство стоїть перед поважним браком пілотів і залоги для атомових бомбовиків, а це спричинило обмеження видатків на оборону, які переводить уряд президента Айзенгавера. Сенатор Рассел сказав, що в новому фінансовому році уряд президента Айзенгавера зможе дещо поправити ситуацію в цій ділянці, але тих браків, які виникли внаслідок обмеження на 5,000,000,000 долярів видатків на летунство в бюджетовому році 1953-1954, не можна буде надолужити, бо летунство мусіло зменшити свій стан на 50,000 летунів та на 20 відсотків зменшити тренувальні лети.

Три сателітські прем'єри вернулися з Москви

Відень. — Три сателітські прем'єри вернулися тепер з Москви, куди вони були викликані мабуть у зв'язку з Берлінською конференцією і новими совєтськими плянами щодо середньої Европи. Маріяш Ракоші з Мадярщини, Вільгельм Сіроки з Чехословаччини і Болеслав Берут з Польщі перебували у Москві між 22 грудня і 3 січня. У дипломатичних колах у Відні говориться, що московські правителі повідомили підкорених Москві володарів Чехословаччини, Мадярщини і Польщі, що Москва бере під увагу мир з Австрією і можливість замирення у справі Німеччини. Мир з Австрією у практиці означав би відворот з Австрії совєтських військ і таким чином відкликання червоної армії також з Мадярщини, де вона перебуває ніби для підтримування зв'язку і шляхів постачання для совєтського ґарнізону в Австрії. — Коли б це сталося, то вся відповідальність за дальшу вірність тих сателітських держав Москві надалі лежала б виключно на місцевих комуністичних партіях.

Індійці залишать прокомуністичних полонених без сторожі

Токіо. — Після того, як комуністи відмовилися перейняти від індійців коло 350 полонених, які відмовились вернутися до альянтів, між ними 21 американця й одного англійця, — індійський генерал Тімайя вислав „ще раз" листа до комуністів, повідомляючи, що на випадок, якщо вони не захочуть перейняти тих полонених під власну сторожу, індійці стягнуть військову сторожу з табору полонених. Індійські війська, що їх є 5,000 в Кореї, в найближчих днях повернуться до Індії, залишаючи в Кореї тільки дуже малу частину, потрібну, щоб сторожити коло 100 полонених, які відмовилися вертатися до комуністів, але й не хочуть переїздити до Південної Кореї, як також в'язнів з-поміж полонених, оскаржених в убивстві співтаборян. Коло 14,000 китайців, некомуністів, перевезено вже на Формозу. З-поміж понад 7,000 північних корейців, що залишилися у Південній Кореї, тільки половина заявилася за вступом до південно-корейської армії. — Американська армія скреслить завтра з своїх реєстрів 21 американця, що знаходяться ще в полоні під сторожею Невтральної Комісії, як „небажаних" вояків. До такого рішення дійшли американські військові чинники, зустрівшись з небувалим до цього часу прецедєнсом, що американські вояки знехтували всіми можливостями вернутися до рідного краю і воліють залишитись у ворога.

Депресії в ЗДА не буде — каже Кларк

Ню Йорк, Н. Й. — Світової слави економіст, професор Оксфордського університету Колін Кларк змінив свою попередню думку і заявив, що в 1954 році в ЗДА депресії не буде. В цьому році — каже він — буде тільки обниження продукції, подібно, як це було 1949 року. Кларк на основі статистичних даних передбачає розвиток господарства в поодиноких країнах. Свої завваги він переслав на річні збори Дирекції Країової Промислової Конференції, які відбуваються в готелі „Астор" в Ню Йорку. На цих зборах були присутні 1,000 директорів і економістів. Усвоєму передбаченню Кларк зазначив, що цьогорічне обниження продукції буде тим різнитися від обниження 1949 року, що воно зможе потривати довше як один рік, хібащо уряд поробить такі кроки, щоб скоротити цю тенденцію до обнижування господарства і не допустить до збільшення безробіття.

МЕТРОПОЛІТАЛЬНИЙ ХОР ПОЧИНАЄ ПІДГОТОВКУ ДО ЮВІЛЕЮ УНС

Ню Йорк. — В найближчий понеділок, 25-го січня, відбудеться перша проба Метрополітального хору Ліґи Української Молоді Північної Америки, що має за собою світлу традицію величавих фестивалів „Гомін України" в минулих роках. Проба, що матиме характер організаційних зборів, відбудеться в приміщеннях УМСА при 215 Вест 23-ій вулиці о год. 8-ій ввечері. Хором дириґуватиме народжений тут Степан Марусевич, ученик покійного композитора Михайла Гайворонського. П. Марусевич дириґував Метрополітальним хором під час попередніх фестивалів. Хор має конкретну мету: підготову до великого фестивалю з нагоди 60-річчя Українського Народного Союзу, що відбудеться в дні 16-го травня ц. р. в Карнеґі Голл. Вже під час останнього „Гомону України" Метрополітальний хор, хоч складався переважно з тут народженої молоді, мав у своєму складі теж значну частину новоприбулих співаків. Управа хору звертається й тепер до всіх співаків метрополії, без уваги на те, чи і в якому іншому хорі вони співають, щоб прийшли на цю першу пробу та, зорієнтувавшись в чому діло, приступили до нього. В хорі, крім аматорів, є теж багато співаків і відомих концертових солістів. Хор цей виконає головну частину програми фестивалю 16-го травня, режисуру якого погодився перебрати дир. Йосип Гірняк, а загальне музичне керівництво — Ольга Дмитрів. Відновлення Метрополітального хору дає добру нагоду до практичної співпраці та співжиття тут народжених і новоприбулих співаків і було б більше ніж побажано, щоб з тієї нагоди скористало якнайбільше осіб.

В Індо-Китаї французи перейшли в наступ

Туйгоя, Індо - Китай. — Французькі і в'єтнамські військові частини в ході успішних військових операцій проти комуністів захопили портове місто Туйгоя у північно - східній частині провінції В'єтнаму, де комуністи були при владі від 1945 року. Здобуття цього міста має велике морально - політичне значення. Теперішня офензива має на цілі звільнити з ½ мільйона тубільців з-під контролі комуністичних партизанів. Комуністи очистили були місто Туйгоя безпосередньо перед вмаршом туди французів, забравши з собою всіх чоловіків включно з підлітками. Закордонна преса підкреслює успішність тісної співпраці між французами і В'єтнамом у цій останній фронтовій акції. Велику ролю у цій офензиві грає французьке летунство. Одною з цілей цієї офензиви є також надолужити всі втрати, що їх зазнано від останнього походу комуністичних партизанів впоперек Індо - Китаю.

● Губернатор голляндської Нової Гвінеї заповів, що він не допустить ніякої іміґрації японців до цієї країни. „Ми мали вже забагато японських іміґрантів під час другої світової війни" — сказав він, натякаючи на японську окупацію. Надалі впускатимуть до Нової Гвінеї лише заможних людей, строго скрінінґуючи їх політичне [illegible].

Совєтський амбасадор покинув Іран

Теґеран. — Анатолій Лаврентієв, амбасадор СССР в Ірані, виїхав із своєю дружиною з Теґерану до Москви. Кореспондент ТАСС в Ірані (офіційної совєтської пресової аґенції) заявив, що йому невідомі причини, чому репрезентант СССР залишив Іран і чи повернеться він назад. Іранське міністерство закордонних справ напівофіційно повідомило, що Лаврентієв поїхав тільки скласти звідомлення та засягнути дальших вказівок і що він незабаром вернеться до Теґерану і буде продовжувати переговори з іранським урядом у спірних справах. Цими спірними справами є зворот Іранові грошей, що їх Совєти завинили, і прикордонних земель, що їх загарбала ще царська Росія. Очевидно, що Совєти не хочуть зробити ні одного, ані другого.

В АМЕРИЦІ

● **Республіканська** конґресменка Катерина Ст. Джордін заявила, що обов'язок кожного патріотичного американця — поборювати безпідставні поголоски про депресію в ЗДА. Демократи кричать про депресію, — сказала вона, — бо подібним криком вже кілька разів вигравали вибори, але „ми не сміємо дозволити, щоб вони зробили це ще раз".

● **Губернатор** Нюйоркського стейту Томас Дюї заявив, що він хотів би, щоб був прийнятий закон, який змушував би до примусової перевірки всіх авт. Він також заявився за примусовим забезпеченням усіх авт, бо понад 200,000 авт ще досі не забезпечені.

● **Міська Управа Ню Йорку** пропонує оподаткувати всі 3,674,932 телефонічні апарати, які є в Ню Йорку, 2-доляровим податком. Прибуток з цього оподаткування пішов би на будову дешевих домів, які місто проєктує збудувати коштом 100,000,000 долярів і в яких чинш за одну кімнату становитиме тільки 13.50 доляра.

● **Методистська Церква** в ЗДА, яка об'єднує 13 мільйонів вірних, збирає фонд в сумі 100,000,000 долярів, щоб зорганізувати 3,000 нових релігійних громад. Ці громади треба організувати тому, що в ЗДА населення дуже часто міняє місце побуту.

● **Губернатор** Дюї сумнівається, чи ухвалить Конґрес закон про обниження віку виборців із 21 до 18 року, як цього домагався в своєму посланні про Стан Унії президент Айзенгавер.

● **Бувший секретар торгівлі** і бувший директор Взаємної Безпеки Аверелл Гарріман заявив, що в першому році урядування республіканців обнизилась загальна продукція та послабшав провід ЗДА у вільному світі.

В СВІТІ

● **Винстон Черчил**, який має близько 80 років, зречеться свого прем'єрства, як тільки повернеться до Англії вліті цього року Єлисавета II з своєї подорожі по заморських країнах Британської Імперії. Правдоподібно, його наступником буде Антоні Іден. Відхід Черчила від уряду матиме поважні наслідки для відносин всередині консервативної та робітничої партій і на вислід найближчих виборів.

● **У новій Великій** Совєтській Енциклопедії всі три західні міністри закордонних справ, що засідатимуть наступного тижня з Молотовим у Берліні, а саме Доллес, Іден і Бідо, представлені, кожний під своїм окремим гаслом, як найгірші реакціонери, імперіялісти, звеличники Гітлера і промотори відродження нацизму в Німеччині. „Ню Йорк Таймс" пише, що совєтський читач тієї енциклопедії має право подумати собі, що бідний Молотов — це наче біблійний Данило, що лізе в печеру левів.

● **ЗДА подарували Західньому Берлінові** для роздачі серед потребуючого населення 3,000,000 фунтів спорошкованого молока і 200,000 фунтів масла. Цей дарунок передав високий комісар ЗДА західньо-берлінському посадникові д-рові Вальтерові Шрайберові.

● **Москва відкликала** свого амбасадора в Туреччині Александра Лаврiщева і призначила на його місце Бориса Подєєроба. Причина: повний неуспіх совєтських погроз і залицянь у відношенні до Туреччини, яка відкинула всі совєтські ноти, приступила до НАТО і підписала пакт з Грецією та Югославією.

● **В 30-ті роковини** смерти Леніна московська „Правда" пише, що „комуністичні партії в капіталістичних країнах, спираючись на науку Леніна, становлять головну силу в обороні самостійности їх батьківщини від американського імперіялізму, який прагне їх уярмити". В СССР святкуватимуть цього року пам'ять Леніна особливо гаряче.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобв'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СОЮЗОВИЙ ПАРЛЯМЕНТ

У „Свободі" з 5 січня ц. р. Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу проголосив 23-ту Звичайну Конвенцію найстаршої нашої народної установи в Америці. Як відомо, Конвенція відбудеться в столиці цісї країни, в Вашингтоні, і почне свої наради 31-го травня. В офіційній відозві подано теж статутові вимоги щодо того, хто може бути вибраний делеґатом та його заступником на Конвенцію, в якому часі й на яких зборах відділу. Це є постанови статуту і їх треба точно додержуватись. Інакше — вибір був би не правочинний.

Це тільки для пригадки. Властива ціль статті інша, бо хочемо згадати за вимоги іншого характеру, себто такі, які свідоме членство ставило до конвенційних делеґатів у минулому, маючи на увазі добро організації та української справи.

Конвенції УНСоюзу звикли вже давно називати „нашими парляментами". Просто тому, що на них обговорювано майже всі громадські справи, зв'язані з життям нашої спільноти в Америці, включно з церковно-народними, при чому найбільше часу та енергії забирали змагання українського народу до поліпшення своєї долі, а в останніх десятиріччях до цілковитого визволення, включно з державною самостійністю і соборністю.

Уже це одно вказує на те, що делеґатами на конвенцію УНСоюзу повинні бути в першу чергу ті, які знають добре історію цісї установи, її ідеали та її вірну службу тим ідеалам. Та замало ще знати про працю і жертвенність минулих поколінь в УНСоюзі! Кандидати на конвенцію повинні бути самі активними і жертвенними, прикладом правдивих союзівців, ідейних та здисциплінованих громадян. Такими були здебільша конвенційні делеґати в минулому. Велике зрозуміння, відданість та любов до свого народу і своєї організації виробила в них згодом тонке відчуття всього того, що шкодить, а що допомагає українській справі та їхній спільноті. Їхня глибока льояльність до своєї організації та її органу зродилася в них з довголітнього, часом дуже гіркого, досвіду, спертого на діла, які самі говорили за себе, чим є УНСоюз для української спільноти в Америці й для української справи. Оті свідомі, активні, жертвенні та ідейні делеґати були завжди на конвенціях тим муром, об який розбивалися різні наступи на УНСоюз, чи його офіційний орган „Свободу". Завдяки їм перемагала постійно, як звикли давніше говорити, „стара ґвардія", під чим треба розуміти ідейну сторінку в житті та праці УНСоюзу, як теж і тих, що стоять у проводі цісї праці — в центрі і на місцях. Перемагали ті ,які знали своє місце на цій землі; ті, яких досвід навчив, що можна, а чого не можна робити в організації, коли хочемо мати добре ім'я в Америці й далі допомагати українському народові в Европі у його визвольних змаганнях. Перемагали ті, які були правдивими союзівцями, які про цю організацію дбали та ряди її членів побільшували.

Пам'ятаймо це, коли вибираємо делеґатів теж і на цю конвенцію. Вона відбудеться в столиці країни, і не одному з американських державних мужів — як сподіваємось — цікаво буде поглянути на організацію, що вже 60 років тому висувала тут не одну проблему, зокрема щодо Сходу Европи, яку зараховує американський нарід і уряд сьогодні вже до найважливіших, дотикаючих його майбутности. Не бракуватиме і ворогів українського народу, що слідкуватимуть за кожним кроком цісї конвенції, бо ж подібне було й в минулому. Отже не тільки нам, але багатьом іншим, приятелям і ворогам, цікаво буде знати, як виглядає цей наш „парлямент" тепер, по 60 роках, бо ж перший відбувся 22 лютого 1894 року, в малому тоді містечку Шамокіні, а теперішній вибрав місцем своїх нарад уже саму столицю.

Делеґатство на конвенцію УНСоюзу — це почесть, це заплата за вірну і льояльну працю для своєї організації й свого народу, це довір'я членства до члена, що він гідно заступатиме на конвенції інтереси своєї рідної установи та її членства і що він вложить теж і свою думку і свій голос, щоб УНСоюз по конвенції міг ще більше рости та розвивати в ще більших розмірах свою дотеперішню ідейну працю.

БОРОТЬБА ЗА ЗАТИШШЯ, А НЕ МИР

Напередодні Берлінської зустрічі трьох західніх міністрів закордонних справ із совєтським представником, першої такої зустрічі за останніх 5 років, глибокою таємницею оповитий її денний порядок атмосфера, що там пануватиме, хід конференції і вислід. Це — теж характеристичний причинок до зрозуміння теперішніх двох світів, що на них поділився один світ: перед кожною міжнародною конференцією на Заході заздалегідь відомо, про що там буде мова і яке становище в загальному займають учасники, а вислід залежний від роду арґументів під час наради, від ходу дискусії. Таке питання, як добра чи зла воля учасників — на Заході взагалі не існує, бо ніхто тут не сходиться на конференцію, коли не хоче справи поладнати, — хоч і не завжди це вдається. З московськими большевиками зовсім навпаки: ніхто перед тим не знає, з чим вони їдуть, з чим вони виступлять на конференції, яка буде їх політика і яка їх тактика, з чим „вискочать", чого від них можна сподіватися, словом, яка буде доля цілого отакого з'їзду. На підставі досвіду минулого можна б згори поставити хрестик і на Берлінській конференції, і вся опозиція Америки до наполегливих заходів Черчила довести до зустрічі з Маленковим чи бодай Молотовим саме і спиралася на переконанні, що кожна така зустріч — це тільки витрата часу та нервів і, замість полегші у міжнародній ситуації, приносить її погіршення, бо дає большевикам змогу знову виголосити з найвищої трибуни якусь кількість пропаґандивних промов і знову сіяти роздор між некомуністичними країнами. Арґументом Черчила було коротке: „Переконаймося, — ану ж..." Ану ж Совєти, примушені ситуацією всередині комуністичної партії, харчовим станом в усьому СССР і щораз гіршими настроями в немосковських частинах червоного царства, рішились піти на поважні уступки, — ану ж вони рішили бодай на цей єдиний раз змінити свою тактику і — заради тимчасового спокою — погодяться на те, на що раніше не погоджувалися...

І тому всі коментарі на тему Берлінської конференції є писані „в темряві", такій самій, в якій потопає для всього зовнішнього світу світ Молотова і його кумпанії. Тому і діяпазон коментарів, що досі появилися на цю тему, страшенне широкий: від передбачування, що Молотов погодиться на переведення вільних демократичних виборів на терені цілої Німеччини під міжнародною контролею; що він погодиться на відкликання червоних військ з східньої частини Німеччини й Австрії, ба навіть на обмеження влади Совєтів у сателітних державах і зробить конкретні та пристойні пропозиції щодо миру в Кореї і в Індо-Китаї, — аж до твердження, що Молотов буде в 1954 році у Берліні той самий, що ним був на всіх попередніх з'їздах із західніми альянтами, себто тупий, упертий, неприступний на ніякі арґументи представник імперіялістичної сатрапії, яка заздалегідь рішила не поступатися ані на крок. Однак Молотов буде тепер у Берліні в багато гіршій ситуації ,ніж був в рр. 1945-48. Захід помудрішав, позбувся наївности, перестав бути дослідним кріликом для провокаційно - обструкційної тактики безконечного продовжування конференцій і — що найважливіше — зрозумів суть совєтської політики, пізнав її цілі і навчився відрізняти ціль від тактики.

І тому тепер усі — мабуть без вийнятку — коментатори західньої преси, консервативної, ліберальної чи соціялістичної, але не комуністичної, одностайно погоджуються, що й нема мови про те, нібито Совєти відмовилися від своєї завітної цілі — завоювання всього світу, панування над ним і заведення у ньому свого комуністичного раю. Різниці є тільки в оцінюванні тактичних ходів Москви на нинішній день: одні є песимістами, другі оптимістами, але й найбільші оптимісти не виходять поза рямці бажань — осягнути з большевиками перемир'я в холодній війні. Мовляв: нам байдуже, з яких причин Москва відкладає надалі свої завойовницько - агресивні пляни, — чи тому, що ще не підготовились до атомової війни, чи через бажання закріпити маленковський режим, чи з обрахунків на господарське банкрутство Америки, чи з браку найпримітивніших товарів щоденного вжитку і хліба. Нам, мовляв, треба використати тільки коньюнктуру тимчасової компромісовости большевиків і шукати того компромісу, бо інакше треба вибирати або виснажливу й безглузду дальшу холодну війну, або гарячу війну. А одного і другого західні народи не хочуть.

Отож, коли дивитись оптимістичними очима західних коментаторів ситуації напередодні Берлінської конференції, то у Берліні прийде до значного відпруження міжнародної атмосфери, а то може й до поступу на шляху розв'язання проблем Німеччини й Австрії, навіть без відірвання Франції від західнього бльоку і без похоронення пляну відбудови німецької збройної сили та включення її в західню систему. Коли ж йде про песимістів, то вони заповідають повну невдачу в Берліні і поворот до загостреної холодної війни. Без уваги на те, хто з них матиме рацію, одно не підлягає сумніву: миру в Берліні, тривкого, дійсного миру світ не матиме. Щонайвище матиме нову „передишку", затишшя, нову павзу у холодній війні ,яка вернеться в усій своїй силі тоді, коли большевики знову скріпляться всередині і знову зможуть промовляти грізнішим тоном і провокувати світ. І тому Берлін є тільки черговим етапом на тому шляху, який, без уваги на довжину і вигляд окремих етапів, мусить скінчитися неминучим зударом двох світів, що залишаться відокремленими світами, не зважаючи на цю і всі майбутні конференції.

Микола Андрусяк

ПЕРЕЯСЛАВСЬКИЙ ЧИ МОСКОВСЬКИЙ ДОГОВІР?

Завдяки оповіщенню Михайлом Грушевським в „Історії України Руси" (т. VIII, ч. II, Київ 1916, 2ге вид. Відень 1922; ч. III, Київ - Відень 1922; т. IX, 1-ша половина (Київ) 1928, 2-га пол. (К.) 1931) історичних матеріялів до історії Хмельниччини, досліди над цією добою не натрапляють на великі трудноші. Проте і в українській і в сусідніх історіографіях є розбіжності в інтерпретаціях окремих проблем в історії Хмельниччини, бо Грушевський в останніх своїх працях був обережний у висновках на основі зведених ним історичних матеріялів. Тим то вартісною є історично-правнича студія над договором гетьмана Богдана Хмельницького з Московщиною проф. Андрія Яковлева (Договір гетьмана Богдана Хмельницького з московським царем Олексієм Михайловичем 1654 р. — Історично - правнича студія. З нагоди 300-ліття договору (1654-1954). Видавнича Спілка Ю. Тищенка і А. Білоус. Ню Йорк 1954, 8° 126 + (1) стор.), що вже давніше досліджував його („Договір Б. Хмельницького з Москвою 1654 р." в „Ювіл. Збірнику Всеукраїнської Академії Наук на пошану акад. Д. Багалія", Київ 1927; „Статті Б. Хмельницького в редакції 1659 р." в „Ювіл. Збірнику на ВУАН на пошану акад. М. Грушевського", Київ 1928; „Українсько - московські договори в XVII - XVIII ст. в „Працях Українського Наукового Інституту" т. XIX, Варшава 1934).

До цінної студії проф. Яковлева зауважу, чи не доцільніше було б для кращої орієнтації старий стиль історичних актів замінити загальновживаним тепер новим стилем. Самий договір Богдана Хмельницького з Московщиною попередила Переяславська Рада гетьмана і старшин та їх присяга перед царським послом Бутурліним, який заявив, що цар задовольнить усі козацькі вимоги. Ця рада й присяга відбулися 18 січня 1654 р., але переговори з московським послом щодо поодиноких проблем договору відбувалися в Переяславі до 21 січ. а відтак козацькі посли з генеральним суддею Самійлом Богдановичем Зарудним і переяславським полковником Павлом Тетерею на чолі переговорювали з царським урядом у Москві від 21 до 29 березня 1654 р. Спорядження актів договору проволіклося в Москві аж до 7 квітня 1654 р. (27 березня за старим стилем у праці проф. Яковлева, який уважає, що „на березень 1954 р. припадає 300-ліття цього договору").

Як стверджує проф. Яковлів, уперше цей договір з 1654 р. іменується „Переяславським договором" у резолюціях царя на статті гетьмана Юрія Хмельницького, що були вислані до Москви в грудні 1659 р. Ясно, чому москалі пішли на уступку в назві і не назвали договору „московським"; бо їм залежало на підкресленні присяги, що її зложив Богдан Хмельницький у Переяславі який большевики назвали тепер ім'ям „Хмельницького", дармащо Переяслав існував уже в часах Володимира Великого і був столицею Всеволода Ярославича, його сина Володимира Мономаха та їх нащадків, з-поміж яких вславився Володимир Глібович, що обороняв Україну від половецьких нападів і тому з приводу його смерти від ран у 1187 р. — як записано в Київському літописі — „Україна за ним дуже жалувала". Але і в княжій нашій історії відіграв Переяслав зловісну ролю тим, що від Переяславського князівства відділилися суздальські князі і саме дядько вищезгаданого Володимира Глібовича суздальський князь Андрій Боголюбський був руїнником Києва 8 березня 1169 р..

У взаємному договорі між Україною та Московщиною в 1654 р. великою помилкою українського гетьмана було те, що він у своїх державних змаганнях задовольнився тільки тит. „гетьмана Війська Запорозького", а не прийняв традиційного державного титулу „великоруського князя" і засів у Києві, до якого не слід було пускати московського воєводи. Цю помилку хотів виправити опісля в Гадяцькому договорі з Польщею в 1658 р. гетьман Іван Виговський своєю концепцією „Великого Руського Князівства", при чому гетьман повинен був мати титул „київського воєводи", бо польські королі й великі литовські князі присвоїли собі відразу після загарбання українських земель титули: князів руських і київських. Московські царі до 1654 р. таких титулів не вживали, хоч до Москви був примушений втікати князь Михайло Глинський, що повстав у 1508 р. проти Польщі та Литви і хотів утворити незалежне „велике руське князівство" з столицею Києвом. Саме проф. Яковлів виказує у своїй цінній праці, коли московські царі почали вживати титулу царя „и Малыя Россіи" і „великого князя Київського" (7 квітня — 27 березня ст. ст. 1655 р.) та царя „Білої Руся" (13 вересня 1655 р.).

При договорі Хмельницького з Москвою слід підкреслити становище тогочасного київського православного митрополита Сильвестра Косова, що таки не склав присяги цареві ні чолобитні московському патріярхові. Його становище піддержав згодом і Хмельницький, щоб присягу складав його син Юрій, вибраний гетьманом за життя свого батька на провідну неділю в квітні 1657 р. Цим Богдан Хмельницький настроїв до себе ворожо Москву, що радо прийняла заміну Юрія Хмельницького Іваном Виговським, доки не виявилися наміри останнього зірвати з нею.

ЩО ДІЄТЬСЯ В БОЛЬШЕВІЇ?

Оце запит, що турбує не лише круги спеціялістів і політиків, але й ширші круги західніх суспільностей. На цей запит дістаємо щораз нові, в великій мірі протилежні відповіді. Навіть в основній відповіді: чи є якісь зміни, чи переходять нові процеси ,а чи може залишається непорушною сталінська система, а міняються тільки люди, яких добирає собі Маленков, — є протилежні твердження. Всі ті твердження можна звести до ось яких груп: 1) Зміни є, але не засадничого характеру. Большевизм залишається большевизмом, а його політикою імперіялізм і, як треба, насильство. На цей основний зміст приходять нові слова, нова фасада. Якщо ж большевизм і поступається, то тільки з тактичних міркувань, щоб схопити віддих та здобути поширену базу в дальших боях. В процесі цього нова керівна кліка прибирає віжки. 2) В СССР переходить, а може й вже перейшла палатна революція генералів. Популярні герої і переможці в другій світовій війні використали момент внутрішньої слабости партійної системи після смерти Сталіна і схопили в свої руки ініціятиву. Захопивши владу і закріпивши її, вони напевно підуть на великі переміни врозріз з дотеперішньою політикою большевизму. 3) Нова обсада Кремлю з Маленковим на чолі слаба і без попертя маси, незадоволеної сталінською системою, свідомо й пляново веде країну на нові кращі шляхи. 4) Під натиском зростаючого незадоволення населення, а в першу чергу відосередніх прагнень поневолених націй, Москва захиталася і відступає. Система, оперта на Сталіні ,по його смерті зрушилася. Натиск на неї, зокрема збоку поневолених націй, зростатиме і вкупі з відповідним міжнародним положенням та натиском доведе до дальшого відступу, а то й до краху большевизму. Бо нові вожді, на чолі з Маленковим, не здібні й неохочі щонебудь змінити зі сталінізму. Вони йдуть утертою дорогою аж у свою пропасть...

Прихильники усіх чотирьох тез знаходять багато арґументів і фактів на оправдання своїх поглядів. На жаль, відгородженість большевицької імперії від решти світу і її майже тотальна ізоляція не дають змоги спрофілювати до основ ціле життя в СССР, сконфронтувати поодинокі події з настроями населення і в цей спосіб дійти до уґрунтованих висновків. Та, не зважаючи на це, відомості, що є в нашому посіданні, дають достатній матеріял для різних висновків. В основі тих висновків треба ствердити, що в наставленні й характері населення перейшли і переходять зміни. Змінилася насамперед людина. Застрашений, пригнічений, докраю визискуваний громадянин „шостої частини світу" перейшов через несамовите пекло другої світової війни. В конвульсіях жорстоких боїв, в стократ повторюваному вмиранні в німецьких таборах і взагалі під німецькою окупацією та в нелюдській праці большевицького запілля людина перейшла дантівське дно. В дзеркалі тих всіх переходів вона побачила свою силу. З нею вже не можна в тій мірі робити такі експерименти, як це було колись в золотій добі сталінізму — в часі колективізації, організованого голоду в Україні, єжовщини тощо. А до того мільйонові маси СССР мали змогу побачити життя Заходу. Хоч-не-хоч, а червоний режим враховувати це мусить. З другого боку суспільність, як цілість, змінила свій характер і свою поставу. До другої світової війни большевизм висмоктував з людини піт і кров в ім'я райдужної візії, що мала наступити після котроїсь там з черги п'ятирічки. По другій світовій війні большевики вже не могли собі дозволити на такий люксус далековідочених обіцянок. Тепер таки треба щось давати. До цього всього доходять щораз більш скомпліковані справи на відтинках національних стосунків між Росією і поневоленими народами всередині СССР та Росією і поневоленими народами-сателітами.

Це все є факти. Вони знані нам, але про них теж знають і большевицькі вожді. До тих фактів вони могли зайняти подвійне становище: піти на ломку, або тимчасово пристосуватися, піти на тактичні поступки і наново старатися всі нові сили в російській суспільності та деякі нові елементи поневолених націй цупко впрягти в свою історичну колісницю. І вони, як виходить з відомостей, що дістаються звідтам, пішли на те, друге. Пішли тим більше, що їм ясно стоїть перед очима історична ставка нашої доби. В старому большевицькому гимні, в „Інтернаціоналі", як центр вирішних подій, що доведуть до світового панування комунізму, визначено „останній бій". Власне тепер розвиток подій довів до пункту, в якому разюче близько цей „останній і вирішний бій". І це, може більше як що інше, змушує Маленкова та його компанію маневрувати, пристосовуватися ,вишукувати найдогідніші позиції для оборони й наступу, а насамперед змінити та поширити базу так, щоб на ній можна було об'єднати якнайбільше „нових, нині ферментуючих у світі сил. Це все викликало посилений наголос на добробут, на соціяльно - економічні здобутки, навіть своєрідний большевицький релігійний псевдолібералізм — на особливий большевицький копил, — а найважливіше нову спробу „смички" з революційними національно - визвольними силами в світі, очевидна річ, поза СССР.

В цій новій ситуації смерть Сталіна була щасливим випадком для Кремлю. За двадцять років диктатури і тиску сталінські форми внутрішнього правління і міжнародної політики застигли, а то й закам'яніли. Ні система, ні сам Сталін в останніх своїх роках не мали відповідної елястичности, маневровости і тої збільшеної динаміки, що їх вимагали нові умовини. А саме від цих елементів залежить майбутнє. Події всередині СССР і виступи та маневри большевицької дипломатії вказують, що нова правляча кліка ці елементи в немалій мірі має. Вона бо ще не закостеніла, не застигла і не затуплена успіхами, а зате дійсність поставила її перед смертельною небезпекою. Це викрешує з неї максимум.

Якщо так виглядає справа, а властне дуже багато промовляє за тим, то перша відповідь на поставлене в наголовку питання правильна. А для нас це найгірше. Бо це означає збільшену загрозу для української справи і для світу, збільшені наші жертви і риск, а насамперед збільшені вимоги до нас самих. яг.

Софія Парфанович

ТАМ, ДЕ НАШІ КОНІ ПАСЛИСЬ...

(Люди в ДП-таборі)

(4)

Коні пасуться на травах. Коні, якими цей народ вимандрував з відвічних батьківських осель, з чорноземних піль в чужину. По волі чи по неволі. Чи гнав його твердий західній завойовник, чи страх перед східнім хижим драпіжником, що прикидався товаришем і захисником трудящих.

Там, де наші коні паслись, де тирса шелестіла... Гей, де ж ці коні не паслись, де не шуміли трави під їхніми копитами і колесами возів скрипучих! Гей, які ж шляхи не слались від батьківщини через усю Слов'янщину — мабуть чи не на край германських земель. Галицькі дороги й поля рідні прощали їх вигонами, як вони їхали. Хто на полудне, а хто на захід. Потім дивились на них Карпати і дивувались: куди ж це пре народ чорноземний? Дивились і щулились винувато. Вони бо не змогли дати йому захисту тепер. Ті часи, коли на їхніх узбоччях розбивались турецько-татарські полчища, минулися. Тепер літаки й танки зрівняли гори з долинами. Даремне шукає захисту народ.

Польща, Словаччина, Чехія, Австрія, Мадярщина, Німеччина... Якби годен далі, народ цей їхав би і йшов би. Аж там де не досягнула б його нічия месницька рука. Рука, що посягає по його плідну землю і для того, щоб заволодіти нею, мусить вбити її господаря.

Приглядався цей народ життю і краям західніх народів і дивувався їхньому вигідному і достатньому побутові. Він, що жив і працював на найбагатшій землі, не бачив віддавна білого хліба й такого сала, як малий гірський словацький народ. Він, що своїми коноплями, льонами, вовною і навіть бавовною міг би одягнути мало не цілу Европу, дивувався, що інші народи одягнені й взуті, а він драний і босий. Дивувався, похитував головою і вирішував: ні!

— Ні, ніколи більше!

Краще гинути від бомб в многолюдних містах Заходу і по лісах від холоду й недостач, як вертатись туди, де панує північний ворог і смокче кров і соки з нещасної України. Але як вертатись, то зі зброєю в руці, як месник!

Що ж зі сном твоїм про волю, нещасний мій Народе?!

Сон свій і клаптик серця свого разом з життям Ти приніс сюди і на інші цегельні і до інших касарень Німеччини. Тут батьківщина Твоя, тут останні острови серед потопи світової. Чи збережеш Ти життя своє і рід свій хоч на розплідок для майбутнього?

Колись, гей колись вдавнину, як ворог наїздив країну, народ стягався за мури твердині. Замикали брами, рови виповнювали водою, народ виливав кулі, гострив ножі та мечі і дожидався ворога. І на нашій Січі козаки готувались зустрічати його не хлібом-сіллю.

Оце тягнуть на Січ нашу сьогоднішню дерев'яними возами, широкими полтавськими, і цілодерев'яними бойківськими, в яких немає ні кусника заліза. І ще і ще іншими. Там стара дворянська коляса, розмальована на синьо, така, якою вдавнину їздили чвіркою по Україні. Тут попівська жовта бричка, якою галицькі ксьондзи їздили на празники і до сусідів на віста. І де-не-де навіть авто, старий погнутий вантажник чи яка вибракувана лянчія. Тепер стоять під шопами, припавши пилом і чекають. Чи й може не чекають вже нічого? Краще, щоб і не чекали.

Їдуть автобусами. На автобусах написи: „Зондерфарт". Шофер - німець везе настирливих і зненавиджених чужинців до табору. Защо і чому їх зненавиділи? Їх, що несли тягар війни на своїх спинах не менше як німці та ще були гнані до праці батогом, гноблені голодом, тиском і панівним режимом, що гинули від бомб у фабриках. Їх, що працювали тяжко, поки не настала страшна агонія всього промислу під бомбами й недостачею сировини. А оце тепер кричать, що чужинці їдять їхній хліб, що чужинці упривілейовані. Хіба тому, що легше їх вивозити й вбивати без суда й чести, чого ніхто не робить з німцями. Хто цькує так оцих нещасних? Чи не хтось, кому залежить на цьому, щоб їх виловити й винищити?!

Розглядаються цікаво, допитливо. На обличчях, що давно вже не знали усміху, появляється серед зморщок журби й недостач щось наче прояснення, наче відблиск усміху. Це вони, побачивши своїх, чують подих батьківщини і здається їм, що тут, у гурті почуватимуть себе безпечними. Вже не ловитимуть їх людолови, вже не гнатимуть зв'язаних за страшні большевицькі дроти. Ночі, повні тривоги ,дні, повні страшних вісток, очікування неминулого, жах перед майбутнім. Вкінці зацьковані, доведені до розпачу, самі просять, щоб відвезли їх до табору. Коли зроблять це впору — з'їздяться в Січ. Коли ж ні, зникають одинцем і цілими родинами, бо на них „родіна ждьот".

Идуть пішки. Клунки, мішки на спинах, подерті чоботи на ногах. Це ті, що не доробились тут на чужині. І з дому нічого було брати. Жене їх у табір голод, недостачі і страх. Ідуть асфальтами, мурованими і м'якими дорогами. Тільки оглядаються тривожно поза себе та на боки. Швидше б до своїх!

Чоловіки, жінки, діти, немовлята. Що сталось, що нарід цей покинув рідний край і пішов на скитання і бездомність?

Табір у цегельнях на Ґеґінґені

Бараки, бараки, бараки. Цегляні, дощані, з бетоногиблівкової маси. Ще добре, коли бараки. А то — цегельня. В печах, де випалювали цеглу, по родині. В оцих цегляних, не більших за два квадратові метри, клітинах, де випалюють цеглу, сплять діти. На землі кинуто рядно чи якийсь сінничок, на ньому плахту чи коц — от і ціле житло. Це для дітей. А для старших перед піччю шатро, або з дощок і цегли нашвидку поставлена комірчина. Матеріял нічим не спосний, і якби штовхнути — розсипався б. Правда, до будови вжито і меблів, у кого були, отже — шаф ,столів, возів. Плахти, коци, мішки. Запитайте, як живуть? — Нічого, як бачите. — Хоч не гуртом, а кожна сім'я для себе. І хоч блощиці не їдять, як отих в бараках. Холодно? Як кому. Хто має чим добре вкритись, тому й не холодно. Від вітру й дощу теж захисно в оцих печах.

Вже гірше „під стріхою". Це там, де колись сушили цеглу. В тих довгих шопах. В них кублиться людське муравлище. Повідгороджувались меблями, коцами, канапами, дошками, направду серед барахла та дощок годі розбіратись. Сплять одні над одними на найдивніших нарах з поломаних авт, аеропланових крил, якихось коліс.

На доріжках поміж шопами — колірове щоденне життя. Тут і діти граються, тут і жінки варять ,перуть, гладять. Усе в імпровізованих казанах, на з кількох цеглин покладених ватрах, на збитих з дощок столах. Де-не-де навіть попадається порядна кухня, з пристосуванням для газу чи електрики. Тепер вона на подвір'і і в ній палять трісками, що зачаджують чорні казани.

Мирослав Прокоп

СУЧАСНА ВИЗВОЛЬНА БОРОТЬБА УКРАЇНИ Й ЕМІҐРАЦІЯ

Метою цього огляду є зупинитись над деякими принциповими питаннями української визвольної політики, а зокрема над основними елементами сил української справи та перспектив, що стоять перед нею. Головна частина огляду присвячена положенню на українських землях, в кінцевих завваґах будуть розглянені еміґраційні питання.

Варта зазначити, що в час, коли серед української еміґрації ведуться дискусії про українську політичну ситуацію, оцінки, що їх приходить почути, бувають дуже часто скрайні. Вони обертаються між рожевим оптимізмом і найчорнішим песимізмом. А тим часом немає нічого більш небезпечного, як невірна оцінка політичної ситуації. За неї деколи приходиться платити дуже дорого цілим народам. Так було напр. в часі останньої війни з німцями, коли їх політичний провід зовсім невірно оцінював політичну дійсність і ставив перед своїм народом завдання, яких він не тільки не міг виконати, але які понизили його ім'я серед інших народів.

Жертвою великого незнання впали в той час також західні союзники, зокрема Америка, якої оцінка Москви була фатальна. В своїй голосній промові в травні 1953 — в якій він, до речі, пропонував нові розмови з большевиками, — Черчил робив численні закиди американцям з цього приводу та твердив, що світ виглядав би сьогодні зовсім інакше, якщо б в роках війни ЗДА слухали англійських порад. Він казав, що сьогодні не було б поділеної Німеччини, держави східної Европи були б самостійні, большевики не були б спроможні підготовляти нової аґресії, тощо.

Чуючи такі поради, ми можемо тільки їх схвалити і додати, що світ сьогодні виглядав би значно краще, якщо б та віч розумні слова були висказувані 36 років тому на Заході і якщо б тоді були піддержані визвольні прагнення поневолених неросійських народів. Як виглядав би сьогодні світ, якщо б тодішній Захід не був ставив на прогнилі реакційні елементи впавшої царської імперії, і дав піддержку відродженим до вільного життя поневоленим народам, або якщо б він був принаймні не встромив ножа в спину молодій українській нації і не насилав на її скривавлені армії, різних Денікінів і Ґаллерів? Якщо б відтак французькі політики типу Клємансо не проголошували теорій про уявні „санітарні кордони" довкруги совєтської імперії, зовсім байдужі до того, що поза тими кордонами винищуються мільйони народів. 35 років тому радили політики Заходу лишити Росію варитись у її власному сосі, сьогодні небезпека бути звареними в російському сосі стоїть перед цілим Заходом.

Та діло не тільки в минулому. Обсервуючи сучасний стан Заходу, ми мусимо і сьогодні висловити серйозні побоювання щодо того, як за найближчих десять чи п'ятнадцять років від тепер виглядатиме Західний світ, якщо такі як тепер настрої будуть переважати в його суспільстві і в його провідниках. Якщо так дальше, як досі, суспільства Західньої Европи оставатимуть в позиції морального заляквання та неспроможности оспертися большевицькому шантажеві, в позиції судорожного шукання будь-яких можливостей співіснування з большевиками.

Але рахунок такий ми повинні представляти не тільки Заходові. В питанні спроможностей оцінки політичної ситуації — чимало прогріхів і за нами саммими. Говорити треба про своєрідний, можна сказати, хронічний брак реалізму в деяких наших політичних колах. Бо чи одним із елементів нашої невдачі в 17-их роках не стали наші неоправдані надії на Антанту, на її симпатії і поміч, що ніби мусять надійти? Чи ж двома останніми війнами не розрахововано в нас також, що тодішній німецький Захід дасть нам обов'язково допомогу у відбудові української держави? Чи і сьогодні ще дехто не вважає в нас, що сама вже третя світова війна принесе обов'язкове звільнення українського народу?

Звичайно, тут не йдеться про розрахунок на можливий корисний для нас розвиток міжнародних подій, бо для кожної людини ясно, що вільне при тій умові може скоріше дійти до розвалу СССР. Але тут йдеться про еміґраційні сподівання на те, що війна автоматично несе волю Україні, що захід автоматично гарантує нашу незалежність. Хто так думає, той забуває, що всі ті держави мають свої власні інтереси, і що вони мають добре право їх передусім боронити, а спроможність поневоленого народу визволитися залежить в остаточному таки від нього самого. Тому такі перебільшені орієнтації на чужі сили зовсім нездорові, бо вони в тій мірі відвертають увагу від сил, що понадають саму Україну, її нарід, її боротьбу. Це є еміґраційні концепції, які бачать Україну об'єктом міжнародних торгів, а не суб'єктом подій і форматором нового революційного процесу на Сході Европи.

При тому такі сподівання, нереальні, бо:

1) Сучасний західній світ, зокрема західня Европа, всіми засобами прагне до миру з большевиками і за такий часовий мир готова йти Москві на уступки і жертвувати поневоленими народами СССР;

2) Навіть якщо прийде до зудару з большевиками, то це аж ніяк не значить, що Захід автоматично визнає наше право на нашу повну державну незалежність і для досягнення цієї мети українському народові і нашій еміґрації прийдеться ще чимало попрацювати;

3) Російські еміґраційні імперіялісти рішуче не зреклися України і роблять все можливе, щоб сила російської імперіялістичної реакції на теренах СССР стала серйозною перешкодою для повного звільнення України;

4) Якщо у відповідний момент навіть найбільш сприятливих для нас міжнародних обставин не знайдуться на українських землях організовані революційні сили народу, що створять певні доконані факти і переберуть владу в українські руки, тоді ніякими заходами самої еміґрації українські державні не відбудувати, а майбутнім українським генераціям прийдеться знову вивчати стару життєву правду про те, що самою чужою допомогою держави не будуються.

Можна на це сказати, що ставлення західніх держав у відношенні до питання української державної незалежности ставатиме з часом більш позитивним та що власне еміґрація має в тому напрямі впливати. Це вірно, і це творить одне з принципових завдань української еміґрації, але це може тривати і довший час, а тим часом український нарід живе і мусить боротися в сучасних умовах, не дивлячись на те, чи інші народи нам співчувають і незалежно від зовнішніх обставин. В такій чейже дійсності український нарід пробув уже понад 36 років і був виключно зданий на власні сили.

(Продовження буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Рачестер, Н. Й.

Трибадури з Наягра.

Відповідно розрекламований концерт мужеського квартету легкого жанру під проводом Ю. Лаврівського на 27 грудня 1953 в Укр.-Амер. Клюбі стягнув добірну публіку на цю рідкісну у нас імпрезу.

Ім'я Ю. Лаврівського зв'язане з найкращими днями „Веселого Львова", коли то він при повних залях пописувався своїм співацьким умінням у виконуванні пісень легкого жанру. Це були роки певного розквіту цієї, занедбаної до цього часу у нас, ділянки, а головними її речниками були тоді ревелєрси Е. Козака і Курочки та ряд авторів, між якими почесне місце займав п. Шашарівський і багато інших.

Вище згадані провідники квартетів були рівночасно і композиторами цього жанру, тому й спопуляризували його і піднесли на відповідний мистецький рівень. Нав'язуючи до минулого, всі були цікаві, що нам привезе з Бофало Ю. Лаврівський, беручи під увагу великі вокальні і музичні вимагання, які ставиться до поодиноких членів квартету.

Сміло можна твердити — перші леди проломані успішно. Де-не-де тяжка боротьба з хроматикою і динамікою, але де ж її немає! Домінував над цілим оглядом Лаврівський — і це диво, боже це рутинований співак, який не заведе. Раз треба щось заспівати і виконати під смак публіки — значить так буде і зроблено. Йому старався дорівнювати надійний тенор п. Пруц, якого голос до легкого жанру дуже надається. Проценко і Болюта — новики у цьому жанрі, але заповідаються на надійних, які попрацюють більше над собою — більше продуктивности у емісії голосу і чіткішої дикції). Бас у низах мусить звучати більш певно-переконуючо.

Програма концерту різноманітна. Танґа, фокстроки, англійські пісні, слов-фокси, вальці, жартівливі і інші пісні українських і чужих композиторів. Згадати хочби — танґа: „Сон", „Альма-мія" — Е. Козака, „У барі на Бродвею" — Лисяк-Ліґель, „Ночі" — О. Лисяк-Курочко, „Одарка" — Курочко, „Донна Долорес" — вальс О. Лисяк — Чіярі, „Тета Анна" — фокстрот Курочко-Сароні, „Човник" — Р. Купчинський — Залеський, „Дивізія повернеться" — Лисяк-Лаврівський і багато інших.

Квартетові акомпаніювала дискретно і музикально п. М. Брокерт, заповідачем програми була симпатична п. Лаврівська, яка дуже влучно підсичувала дотепами і так вдоволену і розбавлену публіку.

Ми знаємо, що концерт цього квартету в Рачестер — це перший у їхньому турне — це генеральна проба перед більшими успіхами в майбутньому.

К. Цепенда.

Ню Йорк, Н. Й.

Народний Університет.

Від 5 грудня минулого року в Ню Йорку на Другій Евеню ч. 123 під зарядом Централі ООЧСУ та Головної Управи СУМА працює Народний Університет. Його мета — дати слухачам можливість заглибитися в лекційний спосіб з основними проблемами українознавства.

Ідея створення Народного Університету знайшла серед українського громадянства, а особливо серед сумівської молоді широке співчуття. Невеличка авдиторія в Централі ООЧСУ в суботні дні, коли відбуваються лекції — завжди переповнена.

Викладам у Народному Університеті передувало вступне слово проф. Ів. Вовчука, голови Головної Управи ООЧСУ, в якому він з'ясував цілі та завдання Університету, а також обов'язки й права слухачів, як активних учасників полемічних дискусій, що „мають розкривати істину, а не перетворюватись на словесну еквілібристику".

Першу лекцію в Народному Університеті дня 5 грудня минулого року прочитав проф. О. Оглоблин на тему: „Хмельниччина і українська державність". Дотепер відбулися вже гаї лекції: інж. Е. Маланюка „Геокультура України", його ж — „Київська держава середньовіччя", проф. І. Вовчука — „Вихідні позиції українська визвольно-політичної акції".

Дня 9 січня в авдиторії Народного Університету відбувалися було літературне обговорення твору Ів. Багряного „Огненне коло" — про трагедію дивізії „Галичина" під Бродами в 1944 році. Вступне слово виголосив ред. В. Давиденко. Присутні взяли активну участь у обговоренні цього твору, який заложено в ньому основною дескою викликав живу реакцію. Бувші дивізійники та упівці, а також просто читачі цієї книжки піддали гострій критиці повість Ів. Багряного.

Управа Народного Університету плянує всі виголошені лекції видавати друком для студентів і ширшого громадянства. У цей спосіб вже появилася в світ записана на диктофоні лекція проф. О. Оглоблина „Хмельниччина і українська державність".

Слухач.

Вiпані, Н. Дж.

Заснування Відділу Українського Конґресового Комітету Америки.

День 8 листопада м. р. позначиться у нас видатною подією, а саме, — цього дня постав у Випані Відділ Українського Конґресового Комітету, що, сподіваємось — причиниться до пожвавлення національно-громадського життя.

На Установчі Збори прибуло біля 20 осіб. Збори відкрив грамадянин Микола Шкред, після чого було обрано Президію: о. Й. Панасюк, парох у Випані, — голова і Ст. Козловський та Ст. Візниця — член.

На Зборах виступив з доповіддю п. Ю. Ревай, який подав докладні інформації про працю Українського Конґресового Комітету, а також про завдання Відділів на місцях.

Після короткого обміну думок, приступлено до вибору Управи Відділу, з таким висідом: Богославець Юрій, голова; Шкред Микола, заст. голови; Захарків Михайло, секретар, Козловський Стефан, скарбник, Візниця Стефан, член Управи.

До Контрольної Комісії увійшли такі особи: Здендзяк Василь, Галата Марія й Челядь Михайло.

Пан Ю. Богославець виступив з пропозицією іменувати о. П. Панасюка почесним головою Відділу, що ухвалено одноголосно.

Також висловлено подяку п. Ю. Реваєві за його поміч у заснуванні Відділу та ухвалено, що на наступних Ділових Зборах буде обговорено пляни найближчої праці.

В. П.

РЕЗОЛЮЦІЇ

УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО З'ЇЗДУ,

що відбувся в приміщеннях Колюмбійського Університету в Ню Йорку в днях 26, 27 і 28 грудня 1953.

Науковий З'їзд, що його скликали Наукове Товариство ім. Шевченка в Ню Йорку й Українська Вільна Академія Наук у ЗДА з нагоди 80-річчя заснування Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові і 35-тиріччя заснування Української Академії Наук у Києві — ухвалює:

1. Висловити подяку американському народові, склавши її Президентові Айзенгаверові за те, що дав змогу українським вченим, які покинули Україну через переслідування московською комуністичною владою, оселитися на вільній землі й дістати можливість вільної наукової праці на користь світової науки і на допомогу українському народові;

2. Звернути увагу громадської думки вільного світу на неприпустиме придушення академічної свободи в Совєтському Союзі і підкорення ним країн, зокрема на Україні. Українські вчені гаряче протестують проти потоптання основного права людини — права на вільний вислів думки;

3. Передати через радіо українському народові, що українські вчені, які зібралися на Український Науковий З'їзд в Ню Йорку, знають про тяжке положення українського народу в неволі, українські вчені вітають своїх братів і бажають їм сил, щоби дочекатися часу, коли воля думки і наукової творчости знову прийде на українські землі, а український народ і українська наука стануть членами вільної спільноти народів світу;

4. У зв'язку з тим, що на Україні українознавчі науки є або цілком заборонені або за наказами Москви подають неправдиві відомості, З'їзд підкреслює, що вчені-українознавці у вільному світі повинні на основі наукових даних, давати об'єктивне висвітлення українознавчих проблем. Зокрема З'їзд звертає увагу на необхідність об'єктивного висвітлення змісту Переяславської угоди, 300-річчя якої припадає на 1954 рік, з нагоди чого совєтська наука безсоромно викривляє цей історичний факт;

5. Висловити подяку всім американським установам, що допомогли праці українських учених в Америці та всім неамериканським установам, що помогли українським вченим працювати у вільному світі;

6. Привітати Колюмбійський Університет в зв'язку з його 200-річним ювілеєм;

7. Висловити подяку Колюмбійському Університетові за допомогу в організації З'їзду;

8. Постаратися, щоб матеріяли З'їзду, зокрема доповіді, були опрацьовані й надруковані. З'їзд звертається до Українського Конґресового Комітету і все американське громадянство українського роду та новоприбулих допомогти матеріяльними засобами розвиткові і діяльності українських наукових установ в Америці.

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

З наших будніх

В СПРАВІ ФОРМАЛЬНІЙ

Друзям - гумористам — присвячую.

В Леся Мартовича один добродій, аматор поважних дискусій, звик був казати:

— Бо я себе обсервую: гасом смакує мені сира капуста, а гасом варена.

Автор, що працює в сміховій професії поверх 20 років, також себе, гасом, обсервує. І ставить собі питання: гому той самий жарт-сміховина викликає в різних людей різні реакції?

Прогитає, наприклад, такий жарт добродій Ікс, та машинисто вдарить вас по плегу та засипле компліментами:

— Але-сте вгяли того джовка про лебедя і щуку!.. Знаменито! Перша кляса!

А прогитає те саме добродій Ігрек, скривиться, якби муху прокоатнув, і накрие вас мокрим рядном:

— То це має би бути жарт?.. І з гого тут сміятися? Плакати треба, не сміятися, але над вашим убогим посуттям гумору!

Не дуже навіть глибока аналіза розкриває суть правди: жарт про лебедя та щуку злегка загепив партію пана Ігрека, отже його політпротивник, пан Ікс, має з того сто потіх, а пана Ігрека, розуміється, горти беруть. Та можете бути певні, що коли, наступним разом, перейдетесь по партії пана Ікса, то він не лишить на вас сухої нитки, зате ж пан Ігрек прирівняє вас принаймні до якого Марка Твейна!

Отже не є так все, О. К. з тим „врожденним погуттям гумору українського народу", зокрема на еміґрації. Трохи воно „врожене", а трохи „вироджене". Сира капуста — є сира капуста, Але один зайде ті з смаком, аж вуха трясуться, а другий скривиться і скаже: бррр! Дайте неодному всі томи Вишні, і Черешні, а він ні вусом не моргне. А заведіть його до цирку і покажіть клоунівські виверваси, то головізина трісне від сміху.

Еком перше гисло „Комара", то так, герез два тижні, погали вертатися з гиталень перші „звороти" з гиками, приблизно, коментарями:

„...тому Ви нам посилаєте якісь дурниґки з образками, як малим дітям? Чи не лінше-то друкувати на такому файному папері щось цікаве і повгаюге, з науки, ги сільського господарства? Не посилайте нам більше таких"... і т. д.

А за два-три роки той самий „Комар" став найбільш улюбленим журналом нашого свідомого села. З того виходить моральна наука, що людей треба вгити сміятися, як малих дітей ходити.

С гитації, для яких сугасний гумор вартує фунта клаків, тільки тому, що він сугасний. „То, пане дію, колись можна було посміятися, а тепер нема з гого. Взяти було такого Макоєва, ги Тиберія Горобця, ги Федя Триндика!.. А той самий Еко — як колись халював, які гудесні карикатури шкварив! Як намалював Дмитра Левицького, або такого Мудрого, то можна було лопнути, пане дію!"

А тепер, пане дію, нема з гого лопати, хоч Еко, рахувати, той самий. А може не той самий?.. А може Еко той самий, тільки гитаг уже не той?.. Відстав від сугасного ритму життя?.. Загубився в гасі і в просторі, як „Загублена Людина" д-ра Шлемкевига, і сидить з вухами ще в якійсь, допотопній епосі?

Так, ги так, а для нас, так низько тепер „шацованих" і помітуваних скоморохів, лишається одна — певна потіха: колись, як нас не стане і як мохом поростуть наші могили („Сльози!" — підноводає Кум з „Малахія") тоді скажуть і про нас ПТ. Критика:

— То колись, пане дію, були гумористи! А теперішні — пса варта.

А ми тоді обернемось на другий бік у наших могилках і заґреґотимо:

— Ха-ха-ха!

Ікер.

Як дир. Іван Тиктор (хай йому щасливо гікнеться з 25-літнім ювілеєм його Видавництва!) випустив з

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Трентон, Н. Дж.

Літературно-мистецький вечір.

Серед усіх імпрез, які до цього часу відбувалися в Трентоні, остання з них заслуговує на особливу увагу. Це був літературно-мистецький вечір, що його влаштував відділ Матірнього Союзу Українок 12 грудня м.р. в залі Православної Церкви. З приводу цього вечора хочеться поділитися враженнями як щодо програми та виконання, так і щодо ставлення трентонської громади до такого роду імпрез.

І так за порядком. В програмі вечора брали участь відомі письменники: М. Понеділок і О. Тарнавський і поет Ю. Вуркізець. В мистецькій частині брали участь оперові солісти: п-ні Віра Цебенко та п. А. Неділко. Програма ця була побудована так, що могла зацікавити всі шари нашої української програми.

Коли письменник М. Понеділок читав свою новелю „Хустина", то ті, що самі переживали страхіття голоду на Україні в 1932-33 рр., здушували в собі гіркі сльози і тяжкі спогади про ті неперевершені своєю жорстокістю події, яких досі ще не знало людство. Перед тими, що цих подій не переживали, розгортались художньо та яскраво змальовані правдиві образи і картини цих неповторно страшних часів в історії українського народу. Коли ми слухали другий твір, що його прочитав М. Понеділок, а саме його гумореску „Любов по партійній лінії", то моменти справжнього гумору в ньому викликали вибухи дружнього сміху в залі. Письменник змальовував іншу ділянку совєтської дійсности — совєтський побут в українському селі. Це — глибока сатира. Це — сміх крізь сльози. М. Понеділок, як колись І. Франко в циклі Бориславських оповідань, карбує в українській літературі ганебні злочини московського імперіялізму.

Письменник О. Тарнавський у своїх поезіях розкривав душу української людини, яка бачила вільну Україну, яка бачила наїзд червоних, яка пережила страхіття війн, большевицький та німецький терор і заніміла, бо нікому з народів — зрозуміти її, бо нікому стати було до боротьби плече-об-плече із нею. Його новеля „Постріл" примусила слухачів відчути глибокий траґізм душі, людини, що жила в СССР.

Якщо дехто думає, що літературний твір досить прочитати десь у книжці чи журналі, то з таким твердженням не можна погодитися. Кожному з нас хочеться бачити письменника, що написав твір, хочеться нав'язати з ним духовий контакт, а цю нагоду дають нам літературні вечорі. Твори згаданих письменників, це сучасна справжня українська література, писана не під натиском і примусом совєтської диктатури, що примушує вихваляти страшну совєтську дійсність, але написана вона правдиво і без перебільшень.

Мистецька частина згадуваного вечора стояла на такому ж високому рівні. Речі, що їх виконувала артистка Віра Цебенко: Вечірня пісня — Стеценка, Радість Тетяни — Фоменка, і Ластівка — Еви де Ляґуа, завжди можуть бути виконувані на великій сцені. Присутні з насолодою слухали по-мистецьки виконаних творів. Особливо арія з опери „Мадам Ватерфляй", що її артистка проспівала в другій частині програми, була виконана чудово.

Артист Олександер Неділко зворушив залю мистецьким виконанням народної пісні „Без Тебе, Олесю" в обробці Лисенка. Своєю щирістю і теплотою у виконанні пісень: Думка — Степового, в душі моїй, і других з'єднав собі симпатії публики, яка нагородила його рясними оплесками.

Конферансієром був п. В. Верган. Акомпаніяторка (щоправда американка) Сплендора Леоне була на високому мистецькому рівні і цілком відповідала мистецькому виконанні співаків.

Коли додати ще до цього, що згадані виконавці виступали безплатно з огляду на те, що прихід з літературно-мистецького вечора був призначений на залишенців, то просто дивуєшся, де ті люди беруть сили й снаги для своєї творчої та громадської діяльности? Адже всі вони переважно заробляють собі на прожиток фізичною працею.

І так, присутні на вечорі, мали нагоду пару годин провести в умовах справжнього духового і культурного відпочинку. Цілком так само, як ті, що мають щастя відвідувати літературно-мистецькі клюби в Ню Йорку чи Филаделфії.

А що ж можна сказати про неприсутніх? Насамперед те, що їх було дуже багато. Невже ж вони віддали перевагу буденній телевізійній програмі чи стратили час, дивлячись на якийсь пустопорожній безвартісний кінофільм?

Не вже ж українці не хотіли підтримати ідеї влаштовування в нас літературно-мистецьких вечорів? Чи може замкнулися у своїх партійних „ґеттах", або стали їм на перешкоді непорозуміння релігійного характеру? Але навіть, коли взяти до уваги усі згадані причини, то хочеться спитати: що стратили б відсутні українці, коли б провели кілька годин у рідній, культурній атмосфері.

Марія Стратієнко.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!